

El 'cas Bultó' cueja encara, quinze anys després

Un cas com un cabàs

El Tribunal Constitucional va obligar a repetir el judici del 'cas Bultó' a final de l'any passat. Ara, quan han passat quinze anys dels fets i deu de la vista oral, el procés ha tornat a començar enmig del cansament de les parts. Interessos polítics han contribuït a enrevessar l'afer.

El Tribunal Constitucional declara nul·la la sentència del Tribunal Suprem del 4 d'abril de 1990 i —pel fet que condemnen **Francesc Xavier Barberà Chamorro, Antoni Massaguer Mas i Ferran Jabardo Garcia**— les sentències de l'Audiència Nacional del 15 de gener de 1982 i de la Sala Segona del Tribunal Suprem del 27 de desembre de 1982". Amb aquestes paraules, el Tribunal Constitucional anul·lava el 16 de desembre propassat el judici que condemnà, fa deu anys, diversos independentistes acusats de la mort de Josep Maria Bultó i del matrimoni Viola-Tarragona. Enrere queden milers de folis d'acusacions i defenses, desenes de sentències i recursos... A partir d'ara, el procés sumarial comença de zero altra vegada: proves, testimonis, peticions fiscals, etc. Tan sols hi ha una diferència, quinze anys separen unes actes i altres pels mateixos fets.

BULTÓ I VIOLA, UNA ÈPOCA QUE ENCARA DURA

El 9 de maig del 1977 moria a Barcelona qui aleshores era president de l'empresa Cros, **Josep Maria Bultó i Marquès**, víctima d'un atemptat, quan provava de desprendre's d'una bomba que portava al damunt. Segons sembla, l'artefacte explosiu que uns individus armats li havien enganxat a la cintura hores abans tenia un mecanisme preparat per a esclatar al cap de tres dies, termini que tenia l'industrial per a dipositar cinc-cents milions de pesetes en un indret determinat.

L'1 de juliol del mateix any, la policia efectuava les primeres detencions relacionades amb el cas. **Carles Sastre, Josep Lluís Pérez, Montserrat Tarragó i Alvar Valls** eren acusats de ser-ne els autors materials. Tot indicava que grups independentistes estaven al darrere del cas, i, gràcies al seu caràcter polític, aquests detinguts es van beneficiar de l'amnistia que

el govern espanyol atorgà per aquestes dates als presoners polítics. Així sortiren en llibertat al mes de novembre. Amb tot, el dia 25 de gener del 1978 morien a Barcelona l'ex-alcalde de la ciutat i procurador de les Corts, **Joaquim Viola i Sauret**, juntament amb la seva esposa, en idèntiques circumstàncies que Josep Maria Bultó. Les autoritats policíques dictaven immediatament ordre de recerca i captura contra els independentistes. Com que es feren escàpols, no pogueren ser de bell nou detinguts.

Les investigacions sobre aquests dos casos no s'acabaren, tanmateix, aquí. I pel març del 79 la policia desplegava una gran operació amb l'objectiu de desarticular tota la infraestructura que havia fet possible tots dos atemptats. El resultat fou més d'una vintena de detencions, de les quals només quatre foren definitives, i l'aparició pública de l'anomenat Exèrcit Popular Català (Època). Segons la policia, el professor **Josep Maria Batista i Roca**, que anys enrere havia presidit el Consell Nacional de Catalunya, havia estat l'instigador de l'organització que pugnava per la independència dels Països Catalans mitjançant la lluita armada. I per causa de les investigacions policíques foren detinguts **Jaume Martínez i Vendrell** (considerat el cap del grup), **Joan Mateu, Lluís Montserrat i Teresa Sol**, i processades en rebel·lia unes quantes persones més.

El cercle de detencions es va tancar l'octubre del 1980 quan van ser agafats deu independentistes més com a activistes d'Època i per la mort de Bultó i Viola. Finalment, només sis ingressaren a presó (Xavier Barberà, Ferran Jabardo, Antoni Massaguer, **Abel Rebollo, Ramon Subirats i Dolors Tubau**). El judici que els va condemnar és el que ara s'ha de repetir.

EL LLARG CAMÍ DELS TRIBUNALS

El 12 de gener del 1982 es va celebrar a l'Audiència Nacional de Madrid el judi-

ci contra els últims detinguts. Durant la vista, l'acusació va elevar a definitives les conclusions provisionals que demanaven un total de 54 anys de presó per a Barberà, Jabardo i Massaguer, i 49 per a Abel Rebollo i Dolors Tubau. De la mateixa manera, fiscal i acusació particular van basar la seva actuació en les declaracions dels encausats fetes davant la policia. La defensa, en canvi, va demanar l'absolució —o, en tot cas, l'aplicació de l'amnistia per a presoners polítics— al·legant que les declaracions davant la policia no tenen mai valor provatori i menys quan han estat obtingudes gràcies a la pràctica de tortures, qüestió que els advocats van mirar de demostrar. A més a més, la causa va ser enterbolida pels canvis d'última hora en la constitució del tribunal, fet que, segons la defensa, va influir decisivament el resultat final. Les condemnes van ser de 36 anys per a Barberà i Massaguer, de 12 per a Jabardo i de dos i mig per a Rebollo i Tubau.

Des de llavors els recursos s'han succeït sense descans. El primer, va ser interposat davant el Tribunal Suprem per recórrer contra la sentència, la qual només va ser modificada en part per a Ferran Jabardo, que la veié reduïda de 12 a 6 anys. Pel juliol del 83 la defensa va impugnar la mateixa sentència davant la Comissió Europea dels Drets Humans, i per l'octubre del 85 va ser admesa a tràmit. D'aquesta forma, una vegada emès l'informe de la Comissió, l'afer fou examinat al desembre del 86, i Estrasburg dictà sentència dos anys més tard. El Tribunal Europeu va considerar que el judici oral seguit contra els processats havia violat el dret a un judici just. Tot i així, durant les negociacions per a trobar una sortida consensuada per a totes dues bandes, el govern espanyol no s'avingué a reconsiderar la situació de presó dels implicats. La defensa instà, aleshores, la Justícia a anul·lar la sentència condemnatòria per haver estat dictada amb infracció dels drets constitu-

Els advocats dels tres condemnats del cas Bultó a Estrasburg. De esquerra a dreta, Antoni Massaguer (un dels acusats), Ignasi Garcia Donate, August Gil Matamala i Simeó Miquel (advocats), Xavier Barberà (un altre acusat).

ARXIU

cionals. Malgrat tot, només accedí a deixar-los en llibertat mentre no es pronunciés el Suprem, i quan aquest ho va fer, l'abril del 1990, ordenà de nou l'ingrés a presó de Xavier Barberà i Antoni Massaguer —Ferran Jabardo ja havia complert la condemna—. Pel juliol del mateix any, quan el Tribunal Constitucional admet el recurs contra la sentència del Suprem, se suspèn provisionalment la condemna. I el desembre del 91, finalment, es decideix la repetició del judici.

TORNEM-HI, QUE NO HA ESTAT RES

L'inici del procés judicial ha suscitat, en general, una reacció de cansament, tant de la part acusadora com dels acusats mateixos. Poc després de la resolució, **Manuel Bultó Font**, fill de l'industrial mort, declarava en una entrevista al diari *La Vanguardia* que "no puc evitar de sentir-me malament perquè el cos del meu pare va quedar destrossat, i la sentència sembla oblidar-ho". Tanmateix, Manuel Bultó reconeixia que "aquesta és l'única sentència que em fa sentir perdedor, ja que la Justícia espanyola sempre m'ha donat la raó i me'n sento plenament satisfet". Aquesta vegada, el fill de l'industrial ja no es presentarà com a acusació en el cas. De fet, Manuel Bultó opina que, si bé es donaren

tres o quatre defectes de forma, el Tribunal Europeu els va considerar culpables, i la seva participació en el procés ja no havia d'alterar cap resultat eventual. Això sí, en cas d'absolució, se sentiria "ofès i decebut perquè pensaria que s'ha fet una gran injustícia a la societat espanyola, en general, i a mi, en particular".

Totes aquestes consideracions disten molt de les que fa l'altra part del cas. **Simeó Miquel**, advocat defensor dels acusats, afirma que, d'entrada, mirarà d'evitar que se celebri el judici per duplicitat de condemna, però que si no ho pot evitar, està molt tranquil per als seus clients: "La previsió que hem de fer és que tot això és un pur tràmit per a absoldre'ls, ja que justament tot el procés ha servit per a demostrar que el que hi havia no servia per a condemnar-los. L'única possibilitat, en aquest sentit, fóra que es fes un judici completament diferent del que es va fer, cosa impensable després de tants anys". Del mateix parer és Antoni Massaguer, que creu que "és pràcticament impossible que tornem a entrar a la presó", encara que no descarta que, si es fa la vista, els condemnin als anys que ja han passat empresonats.

Segons Massaguer, això és així perquè aquest cas no es pot analitzar segons una lògica estrictament jurídica, perquè s'hi

han barrejat elements polítics. En aquest punt coincideixen tots els demandats. Simeó Miquel assenyalava que l'estat, quan ha anat a Estrasburg, ha parlat sempre en boca del fiscal. Massaguer està igualment convençut que el ministeri fiscal no ha estat imparcial i que només ha representat l'estat. "L'Audiència Nacional, el Tribunal Suprem, el Tribunal Constitucional..., formen part d'un mateix bloc i nosaltres som els seus enemics", afirma. Per la seva banda, Barberà creu que l'aparell juridicopolític espanyol és part de la lluita contra l'independentisme català.

Cert o no, aquest cas no té precedents en la història judicial espanyola. "¿Per què el PSOE no se'n desentén i agafa el relleu del procés, que s'havia desenvolupat quan ell no era al poder?", es demana Simeó Miquel. Xavier Barberà manifesta categòricament que "el PSOE el fa seu pel seu espanyolisme i per les pressions de la burgesia catalana, perquè l'atemptat contra Josep Maria Bultó era un atac contra la burgesia". De totes maneres, per Massaguer, "l'Espanya política actua prescindint de la força de l'independentisme perquè no en tenim; si no haguéssim recorregut a Estrasburg ara seríem a la presó. Però no sabem com pot acabar tot plegat".

Joan Morales